

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 405/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Marcelom Jurkom, Dominikánske námestie 11, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/47/2022 z 28. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júna 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9Cdo/47/2022 z 28. februára 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiadajú priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavnej sťažnosti predchádzala ústavná sťažnosť sťažovateľiek, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 647/2015-31 z 9. novembra 2016 tak, že vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 63/2015 z 26. marca 2014, uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu jeho procesného pochybenia pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľiek proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3Co/301/2017 z 18. októbra 2018, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok Okresného súdu Košice I (ďalej

len „okresný súd“) č. k. 12C/71/2008-263 z 13. novembra 2012 zamietajúci žalobu sťažovateľky v 1. rade, ktorou sa proti žalovaným v 1. až 4. rade domáhala určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, ktorými sa prevádzalo vlastnícke právo k nehnuteľnosti – konkrétne špecifikovanému bytu spolu s prislúchajúcim spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, ako aj spoluvlastnícky podiel na pozemku, na ktorom je dom postavený, a zároveň určenia, že výlučnou vlastníčkou uvedeného bytu je sťažovateľka, ktorá tvrdila, že nemala vôľu uzavrieť so žalovaným v 2. rade kúpnu zmluvu a zbaviť sa bytu, v ktorom bývala, že išlo o zmluvu o budúcej zmluve, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve je nemožné, že kúpna zmluva je v rozpore s dobrými mravmi, a teda absolútne neplatná, preto sú neplatné aj následné kúpne zmluvy o prevode uvedeného bytu.

3. V priebehu ďalšieho konania najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o dovolaní sťažovateľiek tak, že ho odmietol.

3.1. Dovolanie, ktorého prípustnosť sťažovateľky (vystupujúce v procesnom postavení žalobkyne a intervenientky na strane žalobkyne) vyvodzovali z dôvodov uvedených v § 420 písm. b), c) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné, keďže nimi namietané vady zmätočnosti nezistil. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľka v 2. rade až podaním doručeným okresnému súdu 7. mája 2018 oznámila, že vstupuje do konania ako intervenientka na strane žalobkyne, preto v danom prípade nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. b) a c) CSP. Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, podľa názoru najvyššieho súdu, krajský súd náležite odôvodnil podľa odvolacích námietok, prečo považoval záver okresného súdu, že posudzovaná kúpna zmluva je platná, za správny, pričom sa neopomenul zaoberať ani vôľou žalobkyne uzavrieť kúpnu zmluvu. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite reagoval aj na námietku sťažovateľky, že predmetná kúpna zmluva je zmluvou o budúcej kúpnej zmluve, keďže z jej ustanovení vyplýva, že k plneniu má dôjsť až v budúcnosti, a výslovne sa v nej konštatuje, že ide o zmluvu o budúcej zmluve. Uzavretú kúpnu zmluvu nepovažoval za zmluvu o budúcej zmluve, keďže na základe výsledkov dokazovania vykonaného okresným súdom nebolo preukázané uzavretie inej zmluvy ako kúpnej, pričom z okolností uzavretia kúpnej zmluvy a následného konania sťažovateľky vyplynulo, že bezprostredne po vklade vlastníckeho práva žalovaného v 2. rade k bytu do katastra nehnuteľností tento stav akceptovala. Najvyšší súd nezistil ani to, že by sa krajský súd nevysporiadal s námietkami žalobkyne k dohodnutej kúpnej cene. Pokiaľ sťažovateľky namietali, že krajský súd neposúdil dohodu o časti kúpnej ceny 500 000 Sk aj s prihliadnutím na tvrdenie sťažovateľky v 1. rade, že išlo o ľstivé, prestierané a nemožné dojednanie, najvyšší súd zistil, že sťažovateľky v podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu takúto námietku konkrétne a určito neuplatnili. Vzhľadom na to, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárne nielen z procesného hľadiska, ale aj z hľadiska hmotnoprávneho, sporová strana môže v mimoriadnom opravnom prostriedku úspešne argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietla v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posúdené odvolacím súdom. V prípade, že sporová strana takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnila, hoci tak urobiť mohla a mala, tieto námietky *ex post* nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Úlohou dovolacieho súdu je totiž posúdiť, či argumenty a návrhy odvolateľa odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Inak vyjadrené, dovolanie nie je nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti

vyčerpať riadne procesné prostriedky na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

3.2. Vzhľadom na to, že sťažovateľkami boli namietnuté skutkové (nie právne) závery, najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie proti rozsudku krajského súdu nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a pre nevymedzenie nesprávneho právneho posúdenia v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená ani podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Z uvedených dôvodov dovolanie aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] vyjadrujú nesúhlas s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré považujú za zjavne neodôvodnené, rozporné so zásadou oficiality, keďže najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti dôvodov dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dospel k záveru o nemožnosti posúdenia ich námietky, že dohoda o časti kúpnej ceny 500 000 Sk predstavuje ľstivé, prestierané a nemožné dojednanie (teda je neplatná), v dovolacom konaní, keďže ju neuplatnili v odvolacom konaní. Iné námietky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nevzniesli.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/47/2022 z 28. februára 2024 (body 3 až 3.2.), s ktorým sťažovateľky nesúhlasia pre nedostatočné posúdenie prípustnosti dôvodov dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (bod 4).

6. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu, ktorý nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná alebo formalistická a aby bola čo najstálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

7. Ústavný súd tak zameral svoju pozornosť na to, či najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľiek ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

8. V posudzovanom prípade najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne opísal priebeh dovtedajšieho súdneho konania (body 1 a 2 napadnutého uznesenia), uviedol dovolacie námietky sťažovateľiek (bod 3 napadnutého uznesenia) a nadväzne aj dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľiek, pri ktorých posudzovaní poukázal na relevantnú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa obsahu práva na spravodlivý proces (body 5 až 49 napadnutého uznesenia). Konštatoval, že krajský súd prevzal okresným súdom zistený skutkový stav, pokiaľ ide o preukázané skutkové okolnosti právne rozhodné pre posúdenie kúpnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľkou v 1. rade a žalovaným v 2. rade ako platnej, a v celom rozsahu si osvojil i jeho právny záver vo veci bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 *a contrario* CSP). Najvyšší súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľiek o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajským súdom s tým, že pokiaľ konkrétne námietky týkajúce sa neplatnosti dohody o časti kúpnej ceny 500 000 Sk v odvolacom konaní neuplatnili, hoci tak urobiť mohli a mali, tieto námietky *ex post* nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Najvyšší súd sa nestotožnil ani s tvrdením sťažovateľiek, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, pri ktorých riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, čo však sťažovateľky v ústavnej sťažnosti nenamietali.

9. V súvislosti s určením neplatnosti zmluvy z dôvodu nemožnosti plnenia je potrebné mať na pamäti, že ak subjekt uzavrel zmluvu, pri ktorej vedel, resp. pri vynaložení náležitej starostlivosti mal vedieť, že jej predmetom je nemožný predmet, môže sa z tohto dôvodu druhá strana konajúca v dobrej viere domáhať nároku na náhradu škody podľa § 42 Občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje, že ak pre neplatnosť právneho úkonu vznikne škoda, zodpovedá sa za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

10. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľiek za ústavne konformný a udržateľný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.). Najvyšší súd primeraným spôsobom reagoval na dovolacie námietky sťažovateľiek, pričom v okolnostiach prípadu žiadna právna otázka podstatná pre rozhodnutie o merite veci neostala nezodpovedaná.

11. Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

12. Medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný

súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavnú sťažnosť sťažovateľiek odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

13. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľiek uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu